

2018/2005(INI)

22.6.2018

STANOVISKO

Výboru pro zemědělství a rozvoj venkova

pro Výbor pro mezinárodní obchod

k využití potenciálu globalizace: obchodní aspekty
(2018/2005(INI))

Zpravodajka: Karin Kadenbach

PA_NonLeg

NÁVRHY

Výbor pro zemědělství a rozvoj venkova vyzývá Výbor pro mezinárodní obchod jako příslušný výbor, aby do návrhu usnesení, který přijme, začlenil tyto návrhy:

1. bere na vědomí sdělení Komise o vyrovnané a progresivní obchodní politice k využití potenciálu globalizace¹, ale přeje si, aby zemědělce v EU chránila ještě více; je znepokojen nedostatkem pozornosti, kterou toto sdělení věnuje nerovnoměrným dopadům globalizace, a to mimo jiné z pohledu odvětví zemědělství, které trpí nevyrovnanou hospodářskou soutěží na trzích EU i zahraničních trzích, jelikož několik světových hráčů vytvořilo intenzivní, vysoce konkurenční zemědělské systémy orientované na export, v důsledku čehož nejsou v odvětví zemědělství zaručeny celosvětově rovné podmínky;
2. uznává, že EU je zdaleka největším vývozcem zemědělsko-potravinářských produktů; poukazuje v této souvislosti na dvojitý jev – na jedné straně je to nutnost zachovat tržní orientaci EU a slučitelnost s pravidly Světové obchodní organizace (WTO), na druhé straně se jedná o skutečnost, že konkrétní zemědělská odvětví nemohou ustát plnou tržní liberalizaci a neomezenou hospodářskou soutěž s dovozy;
3. poukazuje na to, že globalizace obchodu přináší výhody, jako je růst, lepší životní podmínky a hospodářské příležitosti, ale že tyto výhody nejsou vždy spravedlivě sdíleny napříč jednotlivými zeměmi nebo uvnitř nich;
4. připomíná velký vývozní potenciál odvětví zemědělství EU, který by měl být podporován vyváženými obchodními dohodami se třetími zeměmi;
5. připomíná, že v obchodní politice EU nejde jen o zájmy, ale také o hodnoty;
6. zdůrazňuje, že obchodní a zemědělská politika jsou navzájem propojené a že obchodní politika EU je nástrojem na prosazování zemědělských zájmů EU, a může tedy přispět k plnění cílů společné zemědělské politiky (SZP);
7. zdůrazňuje, že obchodní a zemědělská politika jsou základním prvkem provádění Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 a jejích cílů udržitelného rozvoje; zdůrazňuje, že zaměření na inkluzivní, svobodné a spravedlivé obchodní politiky a uvedení obchodu do souladu s cíli udržitelného rozvoje může představovat významný přínos k vymýcení chudoby a hladu po celém světě;
8. vyzývá EU, aby systematicky hodnotila dopad svých obchodních politik na cíle udržitelného rozvoje a aby zavedla mechanismus hodnocení s cílem zajistit politickou soudržnost mezi všemi strategiemi a politikami EU;
9. uznává v této souvislosti, že Světová obchodní organizace (WTO) představuje fórum pro vyjednávání, které stanovuje pravidla obchodu, a že členské státy se samy rozhodují, jak daleko chtějí při odstraňování obchodních překážek a narušení obchodu zajít; připomíná, že EU může ve svých dvoustranných dohodách stanovit obchodní podmínky nad rámec bezpečnostní sítě WTO;

¹ COM(2017)0492.

10. zdůrazňuje, že v rámci využití potenciálu globalizace je třeba jednak posílit globální kázeň, aby se zabránilo nekalé hospodářské soutěži a narušování obchodu v zemědělství, a jednak předcházet vystavování citlivých odvětví zemědělství EU konkurenci ze strany dovozců produktů, na něž se nevztahují obdobná pravidla, náklady ani omezení týkající se například norem kvality a bezpečnosti potravin; zdůrazňuje, že EU prosazuje vysoké normy mimo jiné v oblasti dobrých životních podmínek zvířat, životního prostředí, základních pracovních práv a sociálních práv, bezpečnosti potravin a ochrany spotřebitelů; připomíná, že veškerý dovoz do EU by měl splňovat normy EU v oblasti bezpečnosti potravin a dobrých životních podmínek zvířat v souladu se systémem EU „farm to fork“ (od zemědělce až na stůl);
11. zdůrazňuje, že je zapotřebí vytvořit nástroj, který by umožnil opětovné nastolení spravedlivějších podmínek hospodářské soutěže, a podniknout kroky proti zemím a podnikům, které praktikují nekalou hospodářskou soutěž; je toho názoru, že přísnější uplatňování pravidel EU by rovněž zajistilo, že všechny podniky, které se v EU vyskytují nebo působí a které pravidla porušují, budou účinně potrestány;
12. poukazuje na to, že zemědělsko-potravinářské produkty EU splňují nejpřísnější normy na světě; žádá Komisi, aby zajistila, že dovážené zemědělské produkty splňují normy EU, a aby posílila kontroly dovážených zemědělsko-potravinářských produktů v místě jejich původu a po jejich vstupu do EU;
13. požaduje společná opatření pro informace o produktech a jejich označování a povinný systém označování země původu;
14. zdůrazňuje, že obchodní dohody musí být vyvážené, obsahovat záruky pro citlivá odvětví zemědělství EU, prosazovat spravedlivou hospodářskou soutěž, chránit zeměpisná označení EU a dodržovat její vysoké normy v oblasti životního prostředí, bezpečnosti potravin a dobrých životních podmínek zvířat;
15. požaduje začlenění zásady předběžné opatrnosti v souladu s článkem 191 Smlouvy o fungování Evropské unie do všech obchodních dohod, které jsou aktuálně vyjednávány, a do všech budoucích obchodních dohod s cílem zajistit vysokou míru ochrany prostřednictvím preventivního rozhodování v případě rizika pro lidské zdraví nebo životní prostředí, kdykoliv je to požadováno a bez omezení od obchodních partnerů a WTO;
16. připomíná, že zásada předběžné opatrnosti, jak je stanovena v Dohodě o WTO neodráží zásadu předběžné opatrnosti, jak je uplatňována v EU; požaduje proto, aby oproti platným ustanovením WTO bylo přijetí preventivních opatření povoleno v případě oprávněného podezření bez vědeckého důkazu (např. opatření pro omezení obchodu, jako je zákaz dovozu a odmítnutí registrace); požaduje proto, aby vědecké důkazní břemeno příslušelo namísto toho návrhovatelům/vývojářům/výrobci/dovozcům látek/produktů, které jsou považované za škodlivé pro lidské zdraví nebo za environmentální riziko, a to zejména v souvislosti s nižšími sanitárními a fyto-sanitárními normami, hygienickými problémy v zařízeních pro produkci masa a možnými rezidui pesticidů;
17. poukazuje na to, že obchodní dohody jsou klíčovým prvkem, který by mohl otevřít prostor pro prosazování zájmů EU v souvislosti se zpracovanými i nezpracovanými potravinářskými produkty; dále poukazuje na to, že je třeba věnovat zvláštní pozornost větší transparentnosti obchodních jednání, která také představují významné riziko pro

citlivější odvětví zemědělství EU, která již byla zasažena krizí nebo vystavena kolísání cen a s nimiž je tedy třeba nakládat zvláštním způsobem, což by mělo znamenat vyjmutí dotčených produktů v příslušných případech a použití nástrojů slučitelných s WTO pro zajištění rovných podmínek mezi zemědělci v EU a třetích zemích;

18. apeluje na to, aby byla náležitá péče věnována liberalizaci přístupu na trh v zranitelných zemědělských odvětvích; požaduje, aby Komise vypracovávala systematická posouzení dopadů před zahájením jednání, a to zejména s cílem zohlednit tyto citlivé otázky a stanovit zvláštní strategie pro zajištění, že odvětví zemědělství nebude trpět; poukazuje na rostoucí dopad vnějších faktorů a spekulace na světový trh se zemědělsko-potravinářskými komoditami; konstatuje, že pro některá zemědělská odvětví může ceny a produkci poškodit často kumulativní dopad řady dohod oproti jedné dohodě o volném obchodu; vyzývá proto Komisi, aby pravidelně aktualizovala informace, které má k dispozici o možném dopadu rostoucí hospodářské soutěže na zranitelná zemědělská odvětví, jako je produkce hovězího masa, která představují nízkopříjmová odvětví ohrožená konkurencí;
19. je toho názoru, že v rámci obchodních dohod by větší otevření trhu EU v citlivých zemědělských odvětvích mohlo mít katastrofální důsledky pro producenty EU; připomíná proto Komisi, že obětování zájmů zemědělství EU a citlivých odvětví zemědělství EU v zájmu zajištění jakékoliv obchodní dohody by bylo nepřijatelné;
20. připomíná význam účinného provádění uzavřených obchodních dohod s cílem zajistit, že naši zemědělci mohou v plném rozsahu využívat vývozní příležitosti, které tyto dohody, například Komplexní hospodářská a obchodní dohoda (CETA) EU–Kanada, přinášejí;
21. zdůrazňuje, že je zapotřebí vytvářet nová pravidla a nové regulace obchodu na celosvětové úrovni s cílem regulovat a harmonizovat výrobní, sociální a environmentální normy v zemědělsko-potravinářském odvětví;
22. poukazuje na naši odpovědnost vůči rozvíjejícím se zemím; požaduje ukazatele, které podporují spravedlivý a udržitelný obchod pro chudá společenství, a ne jen obchod jako takový; připomíná, že cíle udržitelného rozvoje musí být do obchodní politiky začleňovány na všech úrovních, aby se prostřednictvím skutečných příležitostí pro rozvíjející se země zabránilo riziku újmy pro živobytí a aby se zajistilo, že rozvojová spolupráce, která rovněž usiluje o posílení zemědělské produkce v těchto zemích, nebyla těmito obchodními dohodami narušována;
23. je značně znepokojen směrem, kterým se ubírají probíhající jednání o volném obchodu s Mercosurem, jelikož ta podle uniklých informací nevedou ke spravedlivé a vyvážené dohodě; konstatuje, že je záměrem Komise urychlit všechna probíhající jednání; je však toho názoru, že hlavním cílem jednání by měl být vyvážený výsledek pro všechna odvětví zemědělství, a nikoliv jejich urychlené dokončení; je znepokojen, že závěry jednání mohou přinést výrazné ústupky v odvětvích hovězího masa, cukru, drůbežího masa, pomerančové šťávy, rýže a biopaliv, což by mohlo ohrozit udržitelnost místní produkce v mnoha regionech EU a zvláště znevýhodněných oblastech a vytvořit přímý tlak na snižování výrobních cen v EU; připomíná, že zpráva Komise z roku 2016 o kumulativním hospodářském dopadu budoucích obchodních dohod na zemědělství v EU předvíдалa prudký pokles cen hovězího masa a cen másla a skopového masa v důsledku nedávno dokončených a probíhajících jednání;

24. připomíná, že Komise odstranila ze seznamu zařízení, z nichž je v současné době povolen dovoz masných a drůbežích produktů, 20 brazilských závodů, a to v důsledku nedostatků zjištěných brazilským kontrolním systémem a očividných nesrovnalostí v oblasti zdraví, identifikace a sledovatelnosti, které v tomto systému vyšly na světlo v důsledku různých skandálů z března 2017 v odvětví hovězího a telecího masa a v březnu 2018 v odvětví drůbežního masa; vyzývá Komisi, aby vyjmula drůbeží, hovězí a telecí maso z oblasti působnosti jednání o volném obchodu s Mercosurem, dokud nebude brazilský skandál s masem řádně prošetřen a nebude poskytnuta 100% záruka souladu dovozů masa z Jižní Ameriky s pravidly EU;
25. poukazuje na to, že ve světle krize WTO a rostoucího protekcionismu USA se EU může a potřebuje stát tvůrcem celosvětových řešení v mezinárodním obchodu, a to mimo jiné díky svým rozsáhlým zkušenostem s harmonizací norem vzniklých během budování společného trhu a s procesem integrace zemí z bývalého socialistického bloku do tohoto trhu;
26. vítá obchodní dohodu EU s Japonskem, jež je čtvrtým největším trhem pro vývoz jejich zemědělských produktů, která přinese dobré vývozní příležitosti pro mnoho zemědělsko-potravinářských produktů EU, například mléčné výrobky;
27. připomíná obavy zmíněné ve dvou svých usneseních ze dne 26. října 2017 o mandátech k vyjednávání ů pro obchodní dohody s Austrálií a Novým Zélandem² a důraz, který Evropský parlament kladl na nutnost „respektovat skutečnost, že existuje určitý počet citlivých zemědělských produktů, jimž by se mělo dostat přiměřeného zacházení, například prostřednictvím celních kvót nebo přidělením odpovídajících přechodných období při řádném zohlednění kumulativního dopadu obchodních dohod na zemědělství, a budou-li z jednání případně vyloučena nejcitlivější odvětví“; konstatuje, že Komise má v úmyslu uzavřít jednání s Austrálií a Novým Zélandem do března 2019 a vést je „zrychleným tempem“, avšak zdůrazňuje, že rychlé uzavření jednání nesmí být na úkor žádného odvětví, a to zejména odvětví zemědělství EU;
28. poukazuje na své usnesení ze dne 3. května 2018 o současné situaci a výhledu do budoucna odvětví chovu ovcí a koz v Unii a zejména na bod 62 tohoto usnesení, v němž naléhavě vyzývá Komisi, aby při jednání o nových dohodách o volném obchodu s Novým Zélandem a Austrálií postupovala obezřetně, dokud nedokončí analýzu dopadu brexitu na hospodářský chov ovcí a koz, zejména pokud jde o budoucnost kvóty pro jatečně upravená těla ve výši 287 000 tun, již EU u skopového masa stanovila Novému Zélandu; má na paměti, že Nový Zéland a Austrálie v posledních letech zvýšily své dovozy čerstvého a chlazeného masa a snížily své běžné vývozy zmrazeného masa, což zvýšilo jejich dopad na trh EU s čerstvým masem a spustilo pokles cen vyplácených výrobcům v EU, a domnívá se, že probíhající obchodní jednání by měla představovat příležitost pro rozdělení těchto položek do jasně odlišených kvót;
29. zdůrazňuje, že je v první řadě důležité začlenit účinné a zavedené dvoustranné ochranné doložky, které umožní dočasné pozastavení preferencí, pokud by v důsledku vstupu obchodní dohody v platnost měl nárůst dovozu závažně poškodit nebo potenciálně závažně poškodit citlivá odvětví, a zadruhé je důležité revidovat stávající vícestranné ochranné mechanismy stanovené nařízením (EU) č. 1308/2013 (nařízení o společné

² Přijaté texty, P8_TA(2017)0419 a P8_TA(2017)0420.

organizaci trhů se zemědělskými produkty)³, které by mělo hrát preventivní úlohu pro citlivá odvětví na základě referenčního objemu a cenových stropů a umožnit automatické spuštění spolu s odkladným účinkem ochranných mechanismů, pokud je těchto stropů dosaženo;

30. připomíná, že celkový počet zemědělských podniků v EU klesl mezi lety 2005 a 2013 o 26 %; poukazuje na to, že zemědělská výroba v některých členských státech se nyní odehrává v menším počtu velkých zemědělských podniků náročných na kapitál, a zdůrazňuje, že se očekává pokračování tohoto konsolidačního procesu, který již dopadá a bude dopadat na generační obnovu, a to zejména v souvislosti s přístupem k půdě a zachování životaschopnosti zemědělských podniků;
31. zdůrazňuje, že v zájmu prověřování přímých zahraničních investic na trhu EU, zejména do zemědělské půdy a lesů, je důležitá probíhající diskuze a nutná značná koordinace činnosti členských států; upozorňuje na to, že je nezbytné předcházet nadměrné koncentraci zemědělské půdy a lesů v zahraničním vlastnictví; připomíná v této souvislosti své usnesení ze dne 27. dubna 2017 o aktuálním stavu koncentrace zemědělské půdy v EU⁴ a vyzývá Komisi, aby vyjasnila své pokyny pro zákonné limity pro zásahy členských států do regulace nákupu půdy vydané na podzim 2017 a doplnila je o příklady dalších osvědčených postupů pro podstatné znesnadnění zabírání půdy; má za to, že Komise dosud neučinila maximum pro účinné zmírnění zabírání půdy v EU; zdůrazňuje, že v příslušných případech by se obchodní dohody měly řídit i dobrovolnými pokyny Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO) pro odpovědnou správu vlastnických vztahů k půdě, rybolovu a lesů;
32. zdůrazňuje, jaký strategický význam má pro EU zachování vysoké úrovně potravinové soběstačnosti; je toho názoru, že globalizace obchodu by neměla ohrozit životaschopnost zemědělsko-potravinářských producentů v EU, jelikož to v dlouhodobém měřítku může vést k podobné závislosti na vnějších státech, kterou již pozorujeme v energetickém odvětví;
33. vyzývá Komisi, aby důrazně odpověděla na útoky na mechanismy SZP slučitelné s WTO, jež podnikly Spojené státy zavedením neoprávněných opatření na ochranu obchodu, a aby tuto politiku, která je pro naše zemědělce a venkovské oblasti EU zásadní, bránila; v tomto ohledu připomíná své usnesení ze dne 15. března 2018 o opatřeních Spojených států ve vztahu k podpoře zemědělských podniků v EU v rámci SZP (v souvislosti se španělskými olivami)⁵; zdůrazňuje, že rozhodnutí USA, které zpochybňuje legitimitu naší SZP, je útokem na několik desetiletí trvající úsilí zemědělců EU o soulad s mezinárodními pravidly, a vyjadřuje obavu z možného šíření takových opatření proti dalším příjemcům plateb v rámci SZP; uznává význam WTO pro zajištění hladkého fungování světového obchodu v časech, kdy se prosazuje protekcionismus;
34. upozorňuje na rostoucí dopad vnějších faktorů na situaci v zemědělsko-potravinářském odvětví EU a na skutečnost, že tržní překážky vytvářejí výzvy pro zemědělce v EU tím, že omezují vývoz zemědělských produktů; zároveň si je vědom, že v dlouhodobém měřítku se dovozní a výrobní struktura na vývozním trhu mění; poukazuje na to, že zemědělské

³ Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 671.

⁴ Přijaté texty, P8_TA(2017)0197.

⁵ Přijaté texty, P8_TA(2018)0091.

produkty EU jsou i nadále zakázány na ruském trhu;

35. apeluje na Komisi, aby prošetřila americké dotace pro zemědělské podniky, které potenciálně narušují trh, například v případě dotací v odvětví mandlí;
36. vyzývá EU, aby v rámci WTO předložila návrhy, které by prosazovaly transparentnost průmyslových dotací a omezovaly využívání škodlivých dotací v odvětví zemědělství;
37. vyjadřuje znepokojení ze 40% nárůstu dovozu rýže Indica z Kambodži od roku 2009 v důsledku bezcelního dovozního režimu „Vše kromě zbraní“ a ze záměru udělit bezcelní kvótu ve výši 45 000 tun producentům rýže Japonica v členských státech Mercosur coby součást dohody o volném obchodu, o níž se s tímto regionem aktuálně jedná; je toho názoru, že Komise by měla vypracovat studii o dopadu, který budou mít současné obchodní koncese i ty, o nichž se vyjednává, navržené na podporu dovozu těchto produktů do EU, na odvětví rýže v EU, který již nyní v některých regionech vykazuje známky kolapsu;
38. vítá iniciativu Komise spočívající ve vytvoření poradní skupiny pro obchodní jednání EU, která bude složena ze zástupců široké a vyvážené skupiny zainteresovaných stran; trvá na tom, že v této skupině je zapotřebí silného zastoupení zemědělských organizací EU, včetně malých, středně velkých a samozásobitelských zemědělců, vzhledem k zásadnímu dopadu většiny dotčených jednání na odvětví zemědělství;
39. vyjadřuje znepokojení nad dopady výsledků brexitu na odvětví zemědělství a vybízí Komisi, aby při provádění své agendy v oblasti intenzivního obchodu zohlednila probíhající jednání o brexitu a dopad brexitu na odvětví zemědělství EU;
40. varuje před rizikem výrazné nerovnováhy obchodních dohod, pokud se jedná o zemědělství, na úkor EU a před trendem obětovat zemědělství za rozšíření přístupu na trhy třetích zemí pro průmyslové výrobky a služby; varuje, že odvětví zemědělství samo o sobě dostává až do uzavření dohod velmi málo informací; poukazuje na návrh Komise na protiopatření v reakci na uvalení cel ze strany USA na ocel a hliník z EU; konstatuje, že tato opatření by neměla mít negativní dopad na zemědělce v EU;
41. vyzývá Komisi, aby vedla veřejný rejstřík všech setkání se zájmovými skupinami a lobbisty v souvislosti s vyjednáváním dohod o volném obchodu;
42. žádá Komisi, aby zajistila, že doporučení poradní skupiny budou závazná a vynutitelná;
43. vítá skutečnost, že Komise nyní zveřejní svá doporučení pro směrnice pro jednání o dohodách o volném obchodu, automaticky je postoupí vnitrostátním parlamentům a zároveň je zveřejní.

INFORMACE O PŘIJETÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

Datum přijetí	20.6.2018
Výsledek konečného hlasování	+: 33 -: 2 0: 9
Členové přítomní při konečném hlasování	John Stuart Agnew, Clara Eugenia Aguilera García, Eric Andrieu, Richard Ashworth, José Bové, Daniel Buda, Nicola Caputo, Matt Carthy, Michel Dantin, Paolo De Castro, Albert Deß, Diane Dodds, Jørn Dohrmann, Herbert Dorfmann, Norbert Erdős, Luke Ming Flanagan, Karine Gloanec Maurin, Beata Gosiewska, Martin Häusling, Esther Herranz García, Jan Huitema, Peter Jahr, Ivan Jakovčić, Zbigniew Kuźmiuk, Norbert Lins, Philippe Loiseau, Mairead McGuinness, Giulia Moi, Ulrike Müller, Maria Noichl, Marijana Petir, Bronis Ropè, Maria Lidia Senra Rodríguez, Czesław Adam Siekierski, Marc Tarabella, Maria Gabriela Zoană, Marco Zullo
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Franc Bogovič, Karin Kadenbach, Elsi Katainen, Anthea McIntyre, Momchil Nekov, Miguel Viegas
Náhradníci (čl. 200 odst. 2) přítomní při konečném hlasování	Krzysztof Hetman

JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ V VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

33	+
ECR	Jørn Dohrmann, Beata Gosiewska, Zbigniew Kuźmiuk, Anthea McIntyre
EFDD	Marco Zullo
ENF	Philippe Loiseau
GUE/NGL	Matt Carthy, Luke Ming Flanagan, Miguel Viegas
NI	Dianne Dodds
PPE	Richard Ashworth, Franc Bogovič, Daniel Buda, Michel Dantin, Albert Deß, Norbert Erdős, Esther Herranz García, Krzysztof Hetman, Peter Jahr, Norbert Lins, Mairead McGuinness, Marijana Petir, Czesław Adam Siekierski
S&D	Clara Eugenia Aguilera García, Eric Andrieu, Nicola Caputo, Paolo De Castro, Karine Gloanec Maurin, Karin Kadenbach, Momchil Nekov, Maria Noichl, Marc Tarabella, Maria Gabriela Zoană

2	-
EFDD	John Stuart Agnew
GUE/NGL	Maria Lidia Senra Rodríguez

9	0
ALDE	Jan Huitema, Ivan Jakovčić, Elsi Katainen, Ulrike Müller
EFDD	Giulia Moi
PPE	Herbert Dorfmann
VERTS/ALE	José Bové, Martin Häusling, Bronis Ropé

Význam zkratk:

+ : pro

- : proti

0 : zdržení se